

Список використаних джерел:

1. Ferguson J. H., McHenry D.E. The American system of Government. New York-Toronto-London: McGraw-Hill Book Company, 1950. 200 p.
2. Constitution of the United States. URL: https://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm (дата звернення: 16.04.2023).
3. Манжул К.В., Нікітчук І.І. Лобізм у законотворчій діяльності України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2005. № 11 (49). 2005. С. 11-16.
4. Богуславець М. 257 законопроектів з корупційними ризиками за 2 роки роботи Верховної Ради. Рейтинг їх авторів. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2021/07/21/7301210/index.amp> (дата звернення: 13.04.2023).

Грибан А. Р., здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир
Науковий керівник: Рудницька О. П., кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права та публічного управління Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир

Місцеві органи виконавчої влади в умовах воєнного стану

Однією із конституційних гілок влади в Україні є виконавча влада. Її основне завдання – це розроблення та реалізація державної політики. Систему органів державної виконавчої влади в Україні складають: Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, місцеві органи виконавчої влади (Місцеві державні адміністрації та місцеві органи виконавчої влади спеціальної компетенції) [1]. Однак 24 лютого 2022 року ситуація в Україні різко змінилася через військове вторгнення Російської Федерації. Задля забезпечення своєчасної реакції та протидії агресору виконавча влада була змушена реорганізуватися та проводити новий політичний курс за новими шляхами та методами.

Одними із найважливіших ланок виконавчої гілки влади є її місцеві органи та підрозділи, тому що саме на них лягла реалізація нової державної політики. Саме це питання є метою даної статті. В наступних сторінках ми спробуємо розкрити основні аспекти правового статусу та діяльності місцевих органів виконавчої влади в Україні під час воєнного стану.

Дослідженням виконавчої влади в Україні займалися: Авер'янов В.Б, Стеценко С.Г., Коваленко А. А., Журавльов Д.В., Завальний М.В., Дніпров О.С. та інші.

Як вже зазначалося, одну із найважливіших ролей у виконавчій владі в Україні відіграють місцеві органи, які представлені державними

адміністраціями. Вперше питання місцевих державних адміністрацій було поставлено та зафіксовано Законом України «Про місцеві державні адміністрації» від 9-го квітня 1999 р. Згідно із даним нормативним актом, місцеві державні адміністрації здійснюють виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Окремий статус за цим документом має виконавча влада у м. Києві та Севастополі. Утворюються та реформуються місцеві державні адміністрації за участі Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України та Президента України. При цьому очільників місцевих адміністрацій затверджує Президент України аз поданням Кабінету Міністрів України.

Як органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації наділені певними повноваженнями, а саме, забезпечують: законність, охорону прав і свобод людини, соціально-економічний розвиток певної адміністративної одиниці, управлінські функції державним майном, питання розвитку освіти та культури, обороноздатність та мобілізаційні процеси.

При цьому місцеві державні адміністрації мають тісний контакт із іншими владними органами, зокрема, із органами місцевого самоврядування. Між останніми встановлений взаємоконтроль для унеможливлення протиправних дій [2].

Згідно із Законом України «Про правовий режим воєнного стану», у випадку введення воєнного стану в державі, або на окремій її території, для забезпечення цивільного захисту, оборони, роботи критичної інфраструктури, охорони прав і свобод людини, передбачається створення військових адміністрацій, котрі перебирають на себе певні повноваження місцевих органів виконавчої влади [3]. У відповідності до цього Закону, станом на 24 лютого 2022 року, за Указом Президента України №68/2022 на всій території України було утворено 25 обласних військових адміністрацій. Обласні військові адміністрації було утворені на місці місцевих державних адміністрацій, а їх очільниками – колишні голови місцевих органів виконавчої влади.

При цьому слід зазначити, що існує різниця між військовими адміністраціями та військово-цивільними адміністраціями. Процес створення військово-цивільних адміністрацій відбувався від 2015 року на території проведення АТО та ООС. Відповідно до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» ці органи виконавчої влади являють собою тимчасове утворення на території, що встановлюється Президентом України для виконання повноважень виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в районах проведення антитерористичної операції, що встановлено Законом №141. А в свою чергу військові адміністрації діють в період воєнного стану і забезпечують взаємодію із військовими для оборони та цивільного захисту населення України.

Основним нормативним актом, що регулює діяльність виконавчої влади в умовах воєнного стану є Закон України «Про правовий режим

воєнного стану». Проаналізувавши цей документ можна зробити декілька висновків:

- Воєнний стан – є особливим правовим режимом, за якого можливі обмеження прав і свобод людини, задля збереження незалежності та територіальної цілісності України.

- Виконавча влада залишається реалізатором державної політики та приймає участь у здійсненні спеціальних заходів цього правового режиму.

- Військові адміністрації є основним місцевим органом виконавчої влади в умовах воєнного стану і утворюються на території, де інші органи виконавчої влади не можуть забезпечити здійснення своїх повноважень.

- Координація дій між Генеральним штабом Збройних Сил України та Кабінетом Міністрів відбувається в рамках повноважень, які вони реально можуть втілювати в певній територіальній одиниці [4].

Тобто, провідну роль у місцевих органах виконавчої влади в період воєнного стану віддається військовим адміністраціям, які фінансуються за рахунок Державного бюджету України. У випадку створення військової адміністрації, виконавчі комітети, комунальні підприємства, установи та організації певної територіальної громади будуть підпорядковуватися очільнику військової адміністрації.

Отже, Україна у 2022 році зустрілася із суттєвою трансформацією виконавчої влади, яка пов'язана із введення правового режиму воєнного стану. Це є перша практика створення відповідних органів виконавчої влади, і, зважаючи на успішність реалізації державної політики та оборонної стратегії, вона є вдалою. Однак, залишаються питання врегулювання конфліктних ситуацій між різними гілками влади та реалізація окремих аспектів державної політики на місцях, тому юридичний статус виконавчої влади під час воєнного стану потребує корекції.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 10.04.2023).

2. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 №586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 10.04.2023).

3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 №389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 10.04.2023).

4. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03.02.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-19#Text> (дата звернення: 11.04.2023).